

Príspevek: Když se vrátím k tomu, co jsi předtím zmínil o politice, v souvislosti s komplexním pohledem, o kterém jsi předtím mluvil, mě napadla otázka: proč je tak brzděna přítomnost lidí z hnutí uvnitř Křesťanské demokracie?

Giussani: Musíme si uvědomit podstatu věci, kvůli níž se cítíme, jako by s námi zacházeli jako s odpadky, a to i ze strany našich křesťanských přátel, možná i ze strany některých církevních autorit a především ze strany médií. Vše vychází z postoje, který zaujímáme ve svém chápání víry.

Promiňte, slyšeli jste někdy o jistém církevním shromáždění s názvem „Evangelizace a lidský rozvoj“¹, které se konalo před mnoha lety? Vzpomínáte si na něj? Dominantní myšlenka, dominantní kultura těch, kteří uspořádali tuto velkou konferenci a ovlivnili tak celou Itálii, je definována hlubokým oddělením víry od konkrétního života, pozemského života. Víra se týká eschatologického výsledku, který přijde na konci, a na této cestě, na této pouti tímto světem, je naprosto osobní a subjektivní záležitostí. Světská realita musí být proto řešena na základě analýzy jejích faktorů a odhalení jejích vlastních dynamických zákonů. Ideálem je tedy obraz křesťanství, který z kulturního, sociálního a politického hlediska není vidět, nesmí být vidět, protože je to osobní záležitost! Abychom použili termín vztahující se k židovskému národu, křesťanství musí žít v anonymní diaspoře. Křesťanství je uvnitř vědomí těch, kteří věří. Jedinou výraznou a viditelnou realitou musí být bohoslužba, vedená autoritou. Dalším viditelným výsledkem může být příklad, který křesťané dávají v jevu dobrovolnictví; dobrovolná pomoc nejchudším, tj. postiženým všeho druhu a chudým (s výjimkou bezdomovců, kteří se neberou v úvahu). Kultura, společenský život ve všech jeho strukturách (včetně rodiny) a politický život s vírou nemají nic společného. Nebo lze říci, že víra s nimi souvisí nepřímou, v tom smyslu, že existují hodnoty, které i víra uznává a které jsou, lidsky řečeno, nezbytné pro vyvážený společenský život a pro politický život, který není vyčerpávající.

Výborně. Někteří katolíci mají takovéto smýšlení, které jim vštěpují již patnáct let někteří jezuité, Demokratická liga, Katoličtí absolventi a Katolická akce. A dělají velmi dobře, že to zastávají, rozumíte mi? Jediná věc je, že existují i jiní, kteří mají v této věci jiné názory a mají, stejně jako oni, právo na život. Zdá se však, že toto právo nemají, protože mít jiný názor je považováno za faktor rozdělující křesťany. Myšlenka je taková: pokud věříte v Ježíše Krista, v neomylnost papeže, v magisterium a svátosti atd., pokud přijímáte morální zákony, k čemu je třeba přidávat něco dalšího, odlišovat se? Výborně! Pro nás však to, že se Bůh stal člověkem, zasahuje celou lidskou podstatu, lidskou bytost. Křest je nové zrození, říká Evangelium, je to zrození nového člověka.² Jak to, v jakém smyslu? Jde o to, že od křtu se rozvíjí chápání věcí, rozvíjí se cit k věcem a rozvíjí se praktická houževnatost, která nějakým způsobem působí jinak, nějakým způsobem zanechává stopu. V tomto případě, když někdo mluví o rodině nebo o svobodě a výchově, vidí věci, miluje věci, hájí věci, na které ostatní kašlou, které ostatní nevidí. Pokud je můj subjekt obnoven setkáním s Kristem při křtu, protože jsem se stal součástí tajemství Jeho těla, nemohu nemít jiný pohled, to znamená, že nemohu nemít pohled na věci, vnímání reality a aktivitu ve vztahu k realitě, které musí být nějakým způsobem odlišné. To je to, co jsme včera řekli: víra se stává formou subjektu. Je to jiné stvoření, pro které jsou pojmy – pojem jistoty, jistoty pravdy, nezištnosti lásky, spravedlnosti atd. – vnímány, pěstovány a prosazovány jiným způsobem.

Pro nás Kristus vstupuje do světa tím, že sjednocuje lidi, které vzkřísí ve křtu. A tato jednota je počátkem nového světa. Právě v této jednotě je zdroj osvobození, které má svůj úsvit, jak jsem říkal, již v tomto světě: imanence této jednoty činí lepší rodinu, činí lepší lásku, činí lepší práci, činí lepší hledání pravdy, činí lepší věci, již v tomto světě.

Je to tedy pravý opak toho, co bylo řečeno dříve: nejde o anonymní diasporu, ale o jasnou osobní identitu, která se zakládá a opírá o jasnou identitu jednoty. Pokud společnost vnímá proklamovanou jednotu křesťanů jako útok na sebe samu, je to proto, že nás chce potlačit. Nejde o reakci diktovanou

¹ Má se na mysli církevní shromáždění, které se konalo v Římě ve dnech 30. října až 4. listopadu 1976 pod předsednictvím kardinála Antonia Pomy, tehdejšího předsedy Italské biskupské konference.

² Srov. J 3,1-15.

svobodou, ale láskou k moci. Svoboda musí nechat všechny rozvíjet se a jednat podle celistvosti svého svědomí. A pro nás to, že jsme pokřtění, z nás činí jedno, eis, jak říkal svatý Pavel, jednu osobu. To je tak pravdivé, že svatý Pavel na dvou místech říká: „Copak nevíte, že jste údy jeden druhého?“³ Celá naše morálka vychází odtud, z tohoto přináležení. V něm se potvrzuje přirozená morálka, avšak je v něm značně překonána a zdokonalena. Proto nesouhlasíme s některými jezuity či s mnoha církevními hodnostáři, kteří tvrdí: „Účelem Církve a křesťanů je hájit společné hodnoty (společné pro všechny, od pravice po levici).“ Tyto společné hodnoty jsou především abstraktní. Zadruhé: kdo je stanovuje? A zatřetí: hodnoty, i ty lidské, nelze skutečně uskutečnit, pokud nejsou podpořeny Kristovou milostí, pokud nejsou podpořeny tajemstvím Církve.

Každopádně jsem nechtěl tyto otázky rozebírat, chtěl jsem jen říci, že myšlenkový proud, který v současné době v DC (Křesťanská demokracie) převládá, se zcela ztotožňuje s prvním postojem a je v přímém rozporu s naším postojem. Výborně, zapojme se tedy, čtème „Il Sabato“, podporujme „Il Sabato“, i když se nám mnoho věcí nemusí líbit, snažme se prohloubit povědomí o našem typu kultury a našem typu výchovy, snažme se posílit realitu našeho přátelství, protože umíme obhájit to, v co věříme. Obvinění, že tím rozdělujeme jednotu křesťanů, vznesli ti, kteří chtějí mít všechny pod sebou, tedy ti, kteří mají despotický pohled na své jednání.

V tomto smyslu se nikdy – nikdy! – nemýlíme, když zůstáváme věrní, pozorní a následujeme naši historii a realitu, která ji utváří. Upřednostňovat před touto věrností lpění na vlastním myšlení nebo vlastním názoru vždy vede ke zkáze. Pokud má tvůj názor něco pravdivého, v realitě společenství si dříve či později najde cestu, protože my chceme pravdu a nic jiného, chceme Krista, nechceme své vlastní myšlenky, chceme pravdu! Upřednostňovat tedy vlastní názor před jednotou je vždy špatné, je to vždy destruktivní. Přidržet se jednoty nad vlastním názorem je vždy konstruktivní, i když to trvá tři měsíce místo jednoho dne, než je, hypoteticky, něco pravdivého, co říkáme, uznáno. Ale trpělivost je právě umění dosáhnout cíle a dojít k cíli zachováním všech pravdivých faktorů. Zatímco netrpělivost, která charakterizuje prosazování sebe sama, chce vše hned, a tak navždy ničí.

V každém případě se v takovém společenství, jako je to naše, vždy najdou – zejména mezi intelektuály – lidé, kteří se cítí být v pravdě proti všem a proti všemu. My, z pedagogického hlediska (a zde nejde o neomylnost), podobně jako to učinil Kristus s církví, následujeme cestu, směr, kterým se ubírá náš lid pod vedením svých vůdců. Máme-li v srdci něco pravdivého, co se zdá být přehlíženo, budeme to říkat s láskou a bratrstvím, s trpělivostí, dokud to nebude bráno v úvahu, protože je nemožné, aby to dříve či později nebylo bráno v úvahu: „Trpělivostí zachráníte svou duši.“⁴ Každopádně, postoj časopisu „Il Sabato“, jakožto obecně „kulturní“ postoj, v mnoha ohledech ilustruje náš postoj, i když ho neovládáme my; „Il Sabato“ není naším nástrojem, na rozdíl od „Litterae communionis“, které jsou naším jediným oficiálním nástrojem.

Náš postoj má i politický přesah, protože vychází z kulturního přístupu, který pramení z našeho chápání víry. Díky Bohu, když posloucháme papeže, vždy s ním souzníme. Až natolik, že mohl říci: „Váš způsob, jak přistupujete k lidským problémům, je velmi podobný tomu mému, ba dokonce bych řekl, že je stejný.“

Tento postoj víry, který se vyvíjí v kulturní postoj a nakonec i v politický postoj, nám však přináší klid a radost, pocit naplněnosti života a jednoty člověka, společného soužití i přátelství, jaký nikde jinde nenajdeme. Proto děkujeme Bohu a buďme věrní.

Jelikož jsme jen ubozí lidé, kráčíme vpřed s kulháním. Chyby, které děláme, budeme napravovat každou chvíli či každý den. Nedostatky napravujeme za pochodu. To je nejživější pojetí našeho chápání morálky: morálka je napětí. Kdo tisíckrát upadne, ten tisíckrát povstane a pokračuje. A tak se i jeho zlo stává zdrojem zkušenosti, tedy zralosti. Pokud to Bůh dovolí...! To, co platí v morální oblasti, platí i v celkovém kontextu naší výchovy a životního postoje. O těchto věcech však můžeme diskutovat celý rok. Ale požehnaný ten, kdo následuje. Následovat znamená nevzdávat se toho, co vidíme jasně, ale přijmout jako pracovní hypotézu to, co nám je předloženo. Jakou cestu jsme za deset

³ Srov. Řím 12,5; Ef 4,25.

⁴ Srov. Lk 21,19.

let ušli! Ti, kdo následovali své myšlenky, se nic nového nenaučili, a proto vždy říkám a opakuji i vám, že jsem nikdy neviděl nikoho, kdo by odešel z našeho společenství a stal se lepším. Pokud máte nějaký případ, řekněte mi o něm.